

Porteføljestyret for naturvitenskap og teknologi

Referat	Møte 4/21
Dato	15. november 2021, kl. kl. 09:00 – 15:00
Sted	Zoom møte

Til stede: Professor Eva Sorensen, University College London, UK, *leder*
Professor Inga Berre, Universitetet i Bergen
Professor Andreas Carlson, Universitetet i Oslo
Professor Mari-Ann Einarsrud, NTNU, Trondheim
Chief Technology Officer Odd-Arne Lorentsen, Gen2 Energy, Borre
Seniorforsker Eli Ringdalen, SINTEF, Trondheim
Professor Marit-Solveig Seidenkrantz, Aarhus Universitet, Danmark
Professor Magne Olav Sydnes, Universitetet i Stavanger
Forskningsleder Rune Stovold, NORCE, Tromsø
Professor Bo Wahlberg, KTH, Sverige

Forfall: Ingen forfall

Observatører: Seniorrådgiver Finn-Hugo Markussen, Kunnskapsdepartementet

Til stede fra Forskningsrådet:

Avdelingsdirektør Petter Helgesen
Spesialrådgiver Harald H. Simonsen
Områdedirektør Fridtjof Unander (sak 46)
Avdelingsdirektør Solveig Flock (sak 48 og 49)
Seniorrådgiver Herman Farbrot (sak 48 og 49)

Sak PSNATEK 43/21 Godkjenning av saklisten

Vedtak: *Saklisten godkjennes.*

Sak PSNATEK 44/21 Referat fra porteføljestyremøte 3/21, 5.10.2021

Porteføljestyret fikk utkast til referat tilsendt per epost. Det kom noen innspill til ordlyden i enkelte av sakene. Et justert referat var vedlagt sakspapirene. På møtet kom det fram at tittel for Odd-Arne Lorentsen må oppdateres.

Vedtak: *Referatet godkjennes med de kommentarer som kom fram på møtet.*

Sak PSNATEK 45/21 Spørsmål om habilitet

Vedtak: *Alle porteføljestyrets medlemmer er habile i behandlingen av sakene på saklisten.*

Sak PSNATEK 46/21 Orienteringer

Orientering om søknadsbehandlingen 2022

Forskningsrådet har innhentet et bredt kunnskapsgrunnlag for endringene som innføres. I underkant av 500 innspill har kommet inn fra spørreundersøkelser til søkere i 2020 og 2021, fra fagekspertene og søkere etter at de hadde fått svar på søknaden, fra debatten i Khrono, fra rundebordsmøtet i vår, fra porteføljestyrene og Forskningsrådets medarbeidere.

De viktigste tiltakene som vil innføres fra 2022 vil være:

- Tiltak for å øke åpenhet og dialog med søkerne
  - Bedre beskrivelser og gode digitale løsninger for å øke kjennskapet til alle deler av prosessen
  - Økt åpenhet også om de deler av prosessen som er lite transparente
  - Utvide informasjonen som offentliggjøres ved tildeling
  - Øke trafikken til nettsidene som beskriver prosessen
  - Kommunisere endringene om hva som er nytt og hvorfor i fysiske og digitale kanaler
- To karakterer for "excellence"
  - Totalt fire panelkarakterer
  - Ingen samlet karakter
  - Ingen rangering i panelene
- Justert modell for felles søknadsbehandling
  - Panelene leser tematekstene og vurderer søknaden i kontekst av utlysningen
  - Kun ett temavalg
  - De alle beste søknadene vurderes også i FRIPRO
- Tiltak for konsistent bruk av karakterer på tvers av paneler
  - Panelfilm om prosess, kriterier og karakterbruk
  - Felles opplæring og "kalibrering" av nye og erfarne panelansvarlige
  - Gjennomgang av krav til bruken av karakterer
- Tiltak knyttet til panelarbeid
  - Fokus på gode tilbakemeldinger til søkerne
  - Søker kan ikke selv velge panelgruppe i 2022
  - Planen er at søker skal kunne velge panelgruppe når nytt saksbehandlingssystem er innført

Orientering om Statsbudsjett 2022, Fellesløft IV og FRIPROs budsjettsituasjon

Forskningsrådets budsjettsituasjon er uklar siden det endelige statsbudsjettet ikke er vedtatt av Stortinget ennå. I regjeringens forslag ligger det ikke ekstra midler på de budsjettposter som finansierer budsjettformålene til porteføljestyret for naturvitenskap og teknologi. Engangskutt i Forskningsrådets budsjetter over flere år samt en innstramning av Forskningsrådets muligheter til å

omprioritere mellom budsjettposter i statsbudsjettet fører til at budsjettsituasjonen er stram.

Situasjonen med utgifter over flere år og inntekter for ett år av gangen er krevende og vil kreve sterk likviditetsstyring framover. Det skal være en dialog mellom Kunnskapsdepartementet og Forskningsrådet om hvordan de årlige avsetningene skal håndteres framover. For FRIPRO vil dette kunne føre til justeringer i langtidsbudsjettet som gir mindre rom for utlysninger. De endelige tiltakene vil bli behandlet av Forskningsrådets styre når det endelige statsbudsjettet er vedtatt.

Fellesløft IV som de tidligere fellesløftene mellom Forskningsrådet og institusjonene, var opprinnelig basert på budsjettvekst fra Kunnskapsdepartementet. Det ser ikke ut til å komme ekstramidler til dette i statsbudsjettet. Statsråden har imidlertid gitt beskjed om at Fellesløft IV skal gjennomføres ved omprioritering innenfor den budsjetttrammen Forskningsrådet får fra Kunnskapsdepartementet.

Administrasjonen vil informere om de tiltak som er nødvendige knyttet til FRIPROs langtidsbudsjett når statsbudsjettet er klart og Forskningsrådets styre har behandlet saken.

Vedtak: *Tas til orientering.*

Sak PSNATEK 47/21 Møteplan 2022

Saksdokument: Sak 47/21 Møteplan 2022

Administrasjonen foreslo at det avtales fire møter for 2022. Porteføljestyret besluttet følgende tidspunkter for møtene:

Møte 1/22: 5.april 2021, kl. 10-16, Fysisk fellesmøte med de to andre fagporteføljestyrene.

Møte 2/22: 1. juni 2021, kl. 9-15. Digitalt møte. Dette møtet holdes ved behov.

Møte 3/22: Bestemmes ved Doodle etter møtet. Dette er et to-dagers møte. Hvis mulig holdes det som et fysisk møte. (Fastsatt til 18. og 19. august 2022 vha Doodle.)

Møte 4/21: 3. november 2021, kl. 9-15. Digitalt møte.

Vedtak: *Porteføljestyret vil avholde følgende møter i 2022:
Møte 1/22: 5. april 2022, kl. 10-16, fysisk møte
Møte 2/22: 1. juni 2022, kl. 9-15, digitalt møte
Møte 3/22: To dagers møte i august. Bestemmes med Doodle. Hvis mulig fysisk.
Møte 4/22: 3. november 2022, kl. 9-15, digitalt møte*

Sak PSNATEK 48/21 Evaluering av INFRASTRUKTUR-ordningen

Saksdokument: Sak PSNATEK 48/21 Evaluering av INFRASTRUKTUR-ordningen

Styret ble orientert om resultater fra evalueringen av INFRASTRUKTUR-ordningen. Ordningen dekker alle fag-, tema- og teknologiområder og har finansiert flere store prosjekter innenfor naturvitenskap og teknologi.

Evalueringskomiteen konkluderer med at INFRASTRUKTUR-ordningen er en suksess med økende innvirkning på det norske forskningssystemet. Ordningen har gitt norske miljøer oppdatert forskningsinfrastruktur av høy internasjonal standard som har hatt stor betydning for forskningen innenfor områdene infrastrukturene betjener. Videre har infrastrukturene bidratt til forbedret samarbeid og synergier mellom aktører. Komiteen anbefaler å fortsette ordningen, men kommer også med flere anbefalinger om forbedringer som Forskningsrådets administrasjon nå følger opp. Blant anbefalingene er at veikartet i større grad bør ta hensyn til internasjonale trender og bli mer prioriterende. Det legges opp til å gjøre en omfattende jobb med å oppdatere veikartet i løpet av 2022 i tett dialog med forskningsmiljøene og institusjonene.

Styret var positive til planene for revidering av veikartet, men mener at det bør være en egen arbeidsgruppe på naturvitenskap og teknologi som gir innspill til utvalget som skal lage veikartet. Det ble også kommentert på evalueringskomiteens anbefaling om at enhver finansiering av forskning bør kreve en dataforvaltningsplan som sikrer at forskningsdata er tilgjengelige for gjenbruk i minst ti år, også etter endt prosjekt. Styret mener at data bør sikres for en lengre tidsperiode. Det ble også kommentert på prising av infrastrukturtenester. En høy pris kan sikre driften, men vil også kunne bidra til mindre bruk

Vedtak: *Tas til orientering.*

Sak PSNATEK 49/21 Revisjon av porteføljeplan - Romforskning

Saksdokument: Sak 49/21 Revisjon av porteføljeplan - Romforskning

Porteføljeplanen for naturvitenskap og teknologi skal legge grunnlaget for Forskningsrådets investeringer i grunnleggende og grensesprengende forskning og fagutvikling innenfor naturvitenskap og teknologi.

Porteføljestyret har et spesielt ansvar for budsjettformålet ROMFORSKNING. Det har vært lagt opp til en åpen og bred dialog for å få innspill til porteføljeplanen fra bredden av interessenter og søkermiljøer med frist for innspill 10. september 2021. Det kom inn en rekke innspill på porteføljeplanen (se Sak PSNATEK 50/21). Flere av disse innspillene gjaldt omtalen av romforskning.

Formålet med ROMFORSKNING er å bidra til å styrke og videreutvikle grunnforskning knyttet til medlemskapet i European Space Agency (ESA) og romrelevant forskningsinfrastruktur. Satsingen skal bidra til at disse medlemskapene kommer norsk forskning til gode, ikke minst yngre forskere som ønsker å hevde seg på internasjonale arenaer.

Det er tre prioriterte forskningsområder innenfor ROMFORSKNING: Sol-jord fysikk, Universets oppbygning og utvikling og Jordobservasjon fra satellitter. Det har kommet inn flere forslag om å utvide den tematiske innretningen av ROMFORSKNING, men det er ikke kommet innvendinger på de prioriteringene som allerede er definert for ROMFORSKNING. Flere poengterer at ESA tematisk dekker mer enn ROMFORSKNING og at en utvidelse av ROMFORSKNING vil gi budsjettformålet økt relevans for ESA og også Horisont Europa.

Det er sterke norske forskningsmiljøer innenfor planetologi og utforskning av Mars. Det foreslås å endre beskrivelsen av den tematiske prioriteringen Universets oppbygning og utvikling så planetologi klart inkluderes. Dette er i større grad mer en tilpasning enn en endring i tematisk innhold. Det er også behov for å tydeliggjøre langsiktig finansiering av prosjekter som løper over lang tid, særlig knyttet til ulike ESA missions.

Videre er det forslag om å inkludere forskning i rommet, samt forskning om bemannet romfart. Det er også forslag om å følge inndelingen i Stortingsmeldingen om strategi for norsk romvirksomhet som inkluderer småsatellitter, jordobservasjon, samfunnssikkerhet og forsvar. Av disse er det bare jordobservasjoner som for øyeblikket ligger direkte inne i ROMFORSKNING. Det er også forslag om å utvide med in situ ressursutnyttelse i rommet, drivstoff og transport, additiv produksjon, robotikk og autonome systemer. Det er gode strategiske argumenter for hvorfor flere av forslagene er viktige, men ROMFORSKNINGs budsjett er såpass begrenset at det vurderes som vanskelig å oppfylle programplanen hvis man ytterligere utvider den tematiske innretningen. En annen mulighet er å arbeide for å forsterke innsatsen i samspill med andre budsjettformål og andre virkemiddelaktører på områder som ligger utenfor ROMFORSKNING, og se på muligheten for å inkludere ROMFORSKNING i Forskningsrådets ulike budsjettforslag. Styret støtter denne vurderingen.

Vedtak: *Porteføljestyrets kommentarer tas med i det videre arbeidet med revisjon av porteføljepånen knyttet til ROMFORSKNING.*

Sak PSNATEK 50/21 Revisjon av porteføljepånen

Saksdokument: Sak 50/21 Revisjon av porteføljepånen

I utkastet til porteføljepånen var det fra administrasjonen lagt inn forslag til justeringer i teksten basert på høringsinnspillene og diskusjonen i porteføljestyrets møte den 4. oktober. I tillegg var kommentarer og innspill fra porteføljestyrets medlemmer vist.

Forskningsrådets ledelse har besluttet at alle utkast til

porteføljepelaner skal behandles i Forskningsrådets hovedledelse før de ferdigstilles. For å få til en slik behandling og mulighet for en påfølgende behandling i porteføljestyret dersom det trengs, er det besluttet å forskyve behandlingen av de tre fagporteføljepelanene i Forskningsrådets styre fra 2. desember 2021 til det første møtet i 2022, den 3. februar. Dette vil gi administrasjonen tid til å innarbeide eventuelle kommentarer fra Forskningsrådets hovedledelse i porteføljepelanen, og gi porteføljestyret mulighet til å diskutere eventuelle justeringer i planen før den ferdigstilles.

Porteføljestyret gikk på møtet gjennom en del av kommentarene og forslagene til endringer. I det videre arbeidet med planen gis porteføljestyrets leder fullmakt til å godkjenne resterende endringer samt den endelige versjonen av porteføljepelanen.

Videre saksgang vil være som følger:

- Etter PSNATEK-møte 4/21: Administrasjon innarbeider porteføljestyrets kommentarer i utkastet. Videre avklaringer gjøres med porteføljestyrets leder.
- 13. des: Et ferdig utkast behandles i Forskningsrådets hovedledelse.
- Des/jan: Kommentarer fra Forskningsrådets hovedledelse innarbeides i planen.
- Første halvdel av jan: Porteføljestyrets medlemmer gis mulighet til å kommentere endringene i planen.
- Siste halvdel av jan: Porteføljestyrets leder godkjenner den endelige versjonen av planen før den oversendes Forskningsrådets Styre for behandling.
- 3. feb: Porteføljepelane behandles i Forskningsrådets styre sammen med de to andre fagporteføljepelanene.

Vedtak: *Porteføljestyrets kommentarer innarbeides i porteføljepelanen. Porteføljestyrets leder gis fullmakt til å godkjenne den endelige versjonen av porteføljepelanen før den sendes til behandling i Styret.*

Sak PSNATEK 51/21 Eventuelt

Ingen saker ble behandlet under eventuelt.

Sak PSNATEK 52/21 Godkjenning av vedtaksprotokoll

Vedtak: *Protokollen godkjennes.*